

Nationalspråksnämnden 30.10.2024 § 34

Nationalspråksnämndens utlåtande om förslag för budgeten för 2025 och ekonomiplanen för 2025–2027

Västra Nylands välfärdsområde är ett tvåspråkigt välfärdsområde, vilket innebär att de finsk- och svenskspråkiga invånarnas och servicetagarnas språkliga rättigheter och de olika språkgruppernas behov ska beaktas på ett jämlikt sätt. **De språkliga rättigheterna ska efterlevas inom samtliga serviceområden oberoende av vilka tjänster det är fråga om samt i all verksamhet inom organisationen.** Det här behöver beaktas såväl i förhandsbedömningen av konsekvenserna innan beslut fattas som vid verkställande av beslut och uppföljningen av dem. Det här gäller även budgeten och det som föreslås i den.

När det kommer till de sex gemensamma principerna som styr ordnandet av tjänsterna i vårt välfärdsområde påminner nationalspråksnämnden om vikten av att vid tillämpningen av dem beakta likvärdig tvåspråkig service överlag. Exempelvis då det kommer till att det mest effektiva konstandssättet ska väljas är det en förutsättning att först garantera att samtligas rättigheter, inklusive språkliga sådana, efterlevs och därefter välja det mest kostnadseffektiva sättet.

I enlighet med servicestrategin välkomnar även nationalspråksnämnden anslagsreserveringar för bland annat digitala tjänster. **Digitala tjänster är ett centralt komplement till närservice och därför är det också av vikt att redan vid upphandlingen av tjänsterna samt kontinuerligt vid användningen garantera att de digitala tjänsterna fungerar, utvecklas och utvärderas på svenska och finska.**

Nationalspråksnämnden välkomnar och instämmer med textstycket om den svenskspråkiga servicen, verkställande av strategin 4.7, åtgärderna är centrala. Välfärdsområdets service ska ordnas så att invånarna och

servicetagarna kan få betjäning på sitt eget språk, finska eller svenska, inom välfärdsområdets alla verksamhetsområden. Som bekant kan detta idag inte garanteras optimalt, vilket även framkommit i nationalspråksnämndens årsberättelse. Detta betyder att det som är godkänt i både lag och förvaltningsstadga inte uppfylls till sin helhet. Det ska vara självklart att vårdkedjor som uppförs finns på bägge nationalspråk.

Nationalspråksnämnden understryker vikten och betydelsen av att det i budgeten 2025 samt i ekonomiplanen 2025–2027 reserveras tillräckliga anslag för personalresurser inom svenska enheten, resurserna måste stärkas i förhållande till nuläget för att välfärdsområdet ska kunna uppfylla sina lagstadgade förpliktelser och för att nationalspråksnämnden ska ha tillräckliga förutsättningar att sköta sina uppgifter samt de i verksamhetsdirektiven godkända arbetsuppgifter kan genomföras. Västra Nylands välfärdsområdes nationella specialuppdrag att stöda utvecklingen av de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna i hela landet kan inte heller nog betonas. **Anslagen för översättningsresurser måste också vara tillräckliga.** Bland annat är det av oerhörd vikt att exempelvis informationsbrev och blanketter av olika slag finns likvärdigt tillgängliga på svenska och finska.

Nationalspråksnämnden påminner om välfärdsområdets **godkända nationalspråksprogram och åtgärderna i det. Tillräckliga anslag för förverkligande av programmet måste reserveras, däribland för språkincitament för personal som betjänar på båda nationalspråken.**

I det textstycket som det ovan hänvisades till skrivs också att som en del av vårt arbete med att säkerställa språkliga rättigheter satsar vi på projektet för ett nätverksbaserat kunskapscenter vid Raseborgs sjukhus samt på vår egen utveckling. **Raseborgs sjukhus, med en mångsidig verksamhet och service, har en mycket viktig uppgift i att tillhandahålla vård på bägge nationalspråken, svenska och finska, och därför behöver dess verksamhetsförutsättningar tryggas i alla lägen inom hela**

välfärdsområdet. Nationalspråksnämnden understryker också vikten av att resultaten från alla utvecklingsprojekt som görs inom det nätverksbaserade kompetenscentret effektivt måste tas i användning.

Nationalspråksnämnden kommenterar inte samtliga verksamhetspunkter men konstaterar att **om och när det görs ändringar i servicenätet är det av yttersta vikt att göra förhandsbedömning av konsekvenserna av ett eventuellt förestående beslut samt upprätta ett åtgärdsprogram, och det även ur synvinkeln hur det påverkar språkliga rättigheter.** I sammanställningen av åtgärder och konsekvensbedömningar för att balansera ekonomin väcker i synnerhet skrivningarna om Villa Charlotta och Seniorifon frågor om de språkliga konsekvenserna utretts. Vid förverkligande av barn och ungas terapigaranti är det av oerhörd vikt att servicen även tryggas likvärdigt på svenska. Detsamma gäller kurator- och psykologtjänster.